

ПРО ВАЖЛИВІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ ПАЦІЄНТАМ ПОХИЛОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ХРОНІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

Л. В. Радецька, А. І. Смачило, Д. І. Борух, Т. В. Ротар

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

Проведено соціологічне дослідження та аналіз діяльності Петриківського обласного геріатричного пансіонату в Тернопільській області, в результаті чого обґрунтовано важливість соціального партнерства в організації надання паліативної допомоги пацієнтам похилого віку.

ON THE IMPORTANCE OF SOCIAL PARTNERSHIP IN IMPROVING THE QUALITY OF PALLIATIVE CARE FOR ELDERLY PATIENTS WITH SEVERE CHRONIC DISEASES

L. V. Radetska, A. I. Smachylo, D. I. Borukh, T. V. Rotar

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

Sociological research and analysis of the Petrykivka regional geriatric boarding house of Ternopil region was conducted, as a result of which the importance of social partnership in the organization of palliative care for elderly patients was substantiated.

Вступ. В Україні, як і в багатьох розвинених країнах, в останні десятиріччя значно зросла частка людей похилого віку [1, 2]. До старшого покоління сьогодні належить кожний п'ятий. Україна входить до 30 «найстаріших» країн світу, спостерігають досить тривожну тенденцію зі збільшенням кількості людей похилого віку [1–3]. Це означає, що Україна і надалі залишатиметься однією з «найстаріших» країн світу.

Вихід на пенсію, втрата близьких та друзів, хвороби, звуження кола спілкування і сфер діяльності – все це призводить до змістовного збідніння життя, зникнення з нього позитивних емоцій, з'являється почуття самотності та непотрібності. Отже, людина похилого віку стає емоційно вразливішою, вимагає більш чуйного, уважного ставлення, особливо з боку близьких, родичів, працівників медичних, освітніх та соціальних закладів.

Процеси старіння населення тягнуть за собою і відповідні зміни в наданні медичної допомоги. У людей похилого віку змінюється структура захворюваності, переважають захворювання системи кровообігу, онкопатологія, коморбідність патології. Поряд

із цим спостерігають зростання показника смертності від тяжких хронічних прогресуючих захворювань.

Догляд за такою категорією людей вимагає значних зусиль. Особи похилого віку, які мають тяжке хронічне прогресуюче захворювання, потребують щоденного догляду, їм необхідно забезпечити особисту гігієну, допомогу при рухах, годуванні, що потребує значних фізичних та матеріальних затрат. Тривале спілкування, контакт родичів з ними – це важка праця без оплати та підтримки, яка несприятливо відбивається на благополуччі сім'ї. Проблеми зростають особливо в одиноких осіб, у яких нерідко виникають побутові проблеми, часто вони стають соціально ізольованими.

Мета роботи – проаналізувати діяльність Петриківського обласного геріатричного пансіонату в Тернопільській області та обґрунтувати важливість соціального партнерства в організації надання паліативної допомоги пацієнтам похилого віку.

Основна частина. Ми провели соціологічне дослідження щодо проблем організації догляду за людьми похилого віку в Петриківському обласному геріатричному пансіонаті (анкетування 98 осіб –

52 чоловіків, 46 жінок), а також аналіз діяльності цього закладу. Респонденти – особи з наявністю тяжких хронічних захворювань.

На території Тернопільської області близько 250 людей похилого віку проживають у геріатричних будинках. У Петриківському обласному геріатричному пансіонаті перебувають 180 осіб. Знаходяться на ліжковому режимі та потребують допомоги 48 % пацієнтів. Це переважно люди похилого віку, які мають інвалідність унаслідок хронічних соматичних захворювань.

У процесі опитування встановлено, що 49 % респондентів постійно турбує біль, 63 % осіб мають задишку, в 19 % є проблеми з рухами або вони не можуть самостійно пересуватись. Окрім того, 49,6 % опитаних відмічають психологічний дискомфорт (відчуття ізоляції, самотності, паніки, депресії), у третини від обстежених наявні духовні проблеми, серед яких переважає страх перед майбутнім та смертю. Із соціальних проблем 45 % респондентів відзначають матеріальні труднощі та відсутність доброго майбутнього.

Аналіз діяльності Петриківського обласного геріатричного пансіонату продемонстрував, що важливу проблему в його роботі становлять кадрові питання: висока плинність кадрів та недостатність навичок надання паліативної допомоги. Окрім того, виникають труднощі з вирішенням соціальних, юридичних, психологічних, духовних проблем та проблем матеріального забезпечення. Усе це приводить до необхідності об'єднання зусиль органів і закладів соціального захисту, медичних закладів, суспільних та недержавних організацій. Таке партнерство дасть можливість якісніше надавати допомогу людям похилого віку з тяжкими прогресуючими хронічними

захворюваннями. Як організаційну його структуру можна запропонувати створення центру паліативної допомоги.

Паліативна допомога – це комплексний підхід, метою якого є забезпечити максимально можливу якість життя паліативних хворих і членів їх родин шляхом запобігання та полегшення страждань завдяки ранньому виявленню і точному діагностуванню симптомів болю та розладів функцій життєдіяльності, проведення адекватних лікувальних заходів, симптоматичної (ад'ювантної) терапії і догляду, надання психологічної, соціальної, духовної та моральної підтримки незалежно від захворювання, віку, соціального статусу, національності, релігійних і політичних переконань, місця проживання хворих тощо [4]. Паліативна допомога оснований на комплексній міждисциплінарній оцінці фізичного стану пацієнта, ступеня больового синдрому та розладів функцій життєдіяльності, психоемоційних, когнітивних і культурних особливостей, максимально можливого та всебічного врахуванні потреб і побажань пацієнтів та їх родин, прогнозуванні прогресування захворювання і тривалості життя.

Виявлені закономірності дозволяють констатувати, що людина похилого віку, яка має тяжке прогресуюче хронічне захворювання, потребує всебічного якісного догляду, медико-соціальної допомоги, психологічної та духовної підтримки, тобто паліативної допомоги.

Висновки. Отже, наукові дослідження, які ми провели, дозволили сформулювати передумови організації науково-методичного центру в м. Тернополі, який об'єднав би всі ланки, необхідні для надання паліативної допомоги пацієнтам похилого віку з тяжкими хронічними захворюваннями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Паліативна допомога: організаційні, фармацевтичні та клінічні аспекти знеболення : навч. посіб. / [Ю. І. Губський, Л. В. Коношевич, Р. О. Моїсеєнко та ін.] ; за ред. Р. О. Моїсеєнко. – К., 2019. – 154 с.

2. Актуальні питання паліативної та хоспісної допомоги у практиці сімейного лікаря : навч. посіб. для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / за ред. Ю. В. Вороненка, О. Г. Шекери, Ю. І. Губського. – К. : Видавець Заславський О. Ю., 2017. – 208 с.

3. Верховна Рада України. Проект Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми

«Здоров'я – 2020: український вимір» (номер реєстрації: 3748, дата реєстрації: 11.12.2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG2W400A.html.

4. Царенко А. В. Безпека, якість та доступність паліативної і хоспісної допомоги пацієнтам похилого та старечого віку: проблеми та шляхи вирішення / А. В. Царенко // Зелена Книга Національного плану дій з безпеки пацієнтів та матеріали Першого національного конгресу з безпеки пацієнтів. – К., 2012. – 1-ше вид. – С. 272–277.

Отримано 20.01.22